

Workshop ‘Hoe te komen tot een lokale Gelderse Canon?’

Datum: 24 maart 2009
Locatie: Kasteel Doorwerth
Tijd: 10.00 tot 12.30 uur
Trainer: Micha Cluysenaer

Een Canon is hier bedoeld als: regel, richtsnoer, maatstaf

Definitie Nationale Canon: *een samenhangend geheel van personen, teksten, kunstwerken, voorwerpen, verschijnselen en processen die laten zien hoe Nederland zich heeft ontwikkeld tot het land waar we nu in leven en die belangrijk genoeg zijn om door iedereen gekend te worden*

De nationale canon heeft 50 vensters. De vensters openen een historisch vergezicht op een achterliggend(e) periode, verschijnsel, proces.

Een canonvenster bestaat uit:

- een icoon: een afbeelding van een persoon, gebouw, voorwerp, tekst
- een titel die verwijst naar het icoon, met datering
- een ondertitel, die breder is dan de titel in de inhoud dekt
- een tekst, waarin de inhoud en achtergronden van het venster worden uitgewerkt.

Een canon is een onderwijskundig concept

Doelgroep: alle Nederlanders, maar in het bijzonder leerlingen uit het basis- en voortgezet onderwijs van 8 tot 14 jaar.

De nationale canon is goed doortimmerd, met daarin alle belangrijke aspecten van de geschiedenis. Kortom: een evenwichtig geheel.

Canon is geen dictaat, maar een gesprek. Open en uitnodigend

De Historicus Pieter Geyl zei het al: “Geschiedenis is een discussie zonder einde”.

Keuzes zijn **altijd** subjectief. Andere mensen maken andere keuzes.

Keuzes worden bepaald door persoon en tijd.

Tien tijdvakken

Om leerlingen weer een notie van chronologie bij te brengen, is voor het geschiedenisonderwijs de hele geschiedenis in tien tijdvakken verdeeld.

Ieder tijdvak heeft z'n eigen, herkenbare, symbool. Die symbolen vind je overal terug

In lesmateriaal, posters, musea enz.

Alle 50 canonvensters zijn verdeeld over deze tien tijdvakken.

Tien Tijdvakken

1.		Jagers en boeren (- 3000 v.C.)
2.		Grieken en Romeinen (3000 v.C. – 500 n.C.)
3.		Monniken en ridders (500 – 1000)
4.		Steden en staten (1000 – 1500)
5.		Ontdekkers en hervormers (1500 – 1600)
6.		Regenten en vorsten (1600 – 1700)
7.		Pruiken en revoluties (1700 – 1800)
8.		Burgers en stoommachines (1800 – 1900)
9.		Wereldoorlogen (1900 – 1950)
10.		Televisie en computer (vanaf 1950)

50 + 10 + 14 ???

Er zijn 50 Vensters, 10 Tijdvakken en..... 14 Hoofdlijnen

De 14 hoofdlijnen zijn de rode draden door de geschiedenis die *dwarsverbanden* tussen de 50 vensters laten zien. Ze vormen de grote lijnen en bieden plaatsbepaling in tijd en ruimte.

De 14 hoofdlijnen hebben verschillende invalshoeken

1. Kenmerkende contouren van het land: Laagland, de Nederlandse taal, handelsnatie, land met een christelijke traditie, verstedelijkt land met een dichtbevolkte Randstad, klein land omgeven door Europese grootmachten.

2. Hoofdlijnen die historische ontwikkeling van het land aangeven, tot het verleden behoren, maar waarvan nog altijd sporen aanwezig zijn: WO II, eenheidsstaat, Republiek, Gouden Eeuw

3. Hoofdlijnen die de recente geschiedenis belichten

Verzorgingsstaat, democratisering, ontkerkelijking, immigratieland, Europese integratie.

De 14 Hoofdpijnen als hulpmiddel om eigen lokale keuzes te maken

De hoofdpijnen zijn een geschikt hulpmiddel om tot een *evenwichtige* verdeling van onderwerpen te komen in een canon. Zodat geografische ligging, bestuur, economie, taal, religie, infrastructuur, cultuur, immigratie enz. aan bod komen.

Niet alle 14 hoofdpijnen hoeven in uw lokale canon voor te komen.

Gebruik van de 14 hoofdpijnen is geen doel maar slechts een **middel** om tot een verantwoorde canon te komen. Niet meer dan een handvat!

De 14 Hoofdpijnen zijn grofweg chronologisch, maar beslist niet altijd!

Let op: Een hoofdpijn kan door meerdere tijdvakken lopen
Omgekeerd kunnen vensters ook onder meerdere hoofdpijnen vallen

De Lokale Canon

Een lokale canon hoeft niet uit 50 vensters te bestaan, 20, 30 of 40 vensters is ook goed. U kunt ook kiezen voor een groeimodel en beginnen met 10 vensters.

Zoek bij ieder venster een beeldbepalend icoon en zorg voor afwisseling door dan eens te kiezen voor de afbeelding van een persoon, dan eens een landkaart, een voorwerp, een tekst, een gebouw, een beeld, mannen én vrouwen enz.

De lokale canon is

- heel geschikt om de betrokkenheid bij de eigen omgeving te vergroten.
- kan de nationale canon alleen maar versterken.
- een goed middel om lokale geschiedenis meer onder de aandacht te brengen.

Wat zijn goede onderwerpen?

- Onderwerpen waar je prachtige verhalen over kunt vertellen
- Onderwerpen die je tastbaar, zichtbaar kunt maken
- Onderwerpen die aansluiten bij het cultureel erfgoed in de eigen omgeving, in het plaatselijk museum, de stad, het archief, de straatnamen

En nog dit....

Waar het zwaartepunt ligt (wat betreft aantal vensters per tijdvak) verschilt per canon.

Uw eigen 'gouden eeuw' hoeft dus niet (net als de landelijke gouden eeuw) in de 17^e eeuw te vallen.

De meeste vensters in de landelijke canon zitten in de 19^e en 20^e eeuw. De 20^e eeuw heeft 16 vensters. Maar hoe dichter bij, hoe lastiger het kiezen.

Less is more en Keep it simple

„In der Beschränkung zeigt sich erst der Meister“, aldus Goethe

Je kunt een eindeloze lijst met feiten, personen en gebeurtenissen maken, maar het gaat erom keuzes te maken.

Later: plaats bij ieder venster zoveel mogelijk verwijzingen en handreikingen naar meer uitgebreide informatie, boektitels, websites, excursiemogelijkheden enz.

Vooraf naarmate men de eigen tijd nadert, wordt de canon steeds meer 'voorlopig'.

Werkwijze om uw lokale canon samen te stellen

- Stap 1. Neem uw eigen lijst met onderwerpen en het formulier 'De 14 Hoofdpijnen en de locale canon'. Zoek onderwerpen, vensters, die passen binnen de 14 hoofdpijnen. Kijk naar de landelijke vensters als voorbeeld. Vul in. Niets is nog definitief.
- Stap 2. Kijk op het formulier 'De 50 landelijke canonvensters...' Wellicht zijn er onderwerpen uit uw omgeving die aansluiten bij of een illustratie zijn van een of meer van de landelijke vensters? Wat ziet u terug van de 50 vensters in uw eigen plaats of regio? Vul in.
- Stap 3. Plaats alle gekozen onderwerpen in de goede tijdsvolgorde op het formulier 'Locale vensters verdeeld over de tien tijdvakken' en denk na over een passend icoon bij ieder venster. Voeg daarna vensters toe die nog niet in uw canon staan maar die wél belangrijk zijn voor de geschiedenis van uw gemeente.

Canon verder uitwerken

Uw lijst met vensters is op een gegeven moment klaar. Wat dan?

U kunt nog een bijeenkomst met inwoners, docenten enz. beleggen, om het draagvlak te vergroten. Mogelijk komt er een venster bij en/of gaat er een venster af.

Als uw canon klaar is, dan kunt u die invoeren in het CMS (content management systeem) van de website www.mijngelderland.nl

Deelname is gratis. Neemt u contact op met mijngelderland.nl om een inlogcode aan te vragen als u dat nog niet hebt gedaan. U ontvangt dan ook een handleiding.

Bij voldoende belangstelling organiseert Gelders Erfgoed nog een Workshop 'Canon invoeren in website'.

Vijf hoogtepunten uit uw canon kunnen voor het primair onderwijs verder worden uitgewerkt voor het educatieve deel van mijngelderland.nl

Heeft u nog vragen, dan kunt u bellen met of mailen naar

micha.cluysenaer@planet.nl tel. 0294-237002

Meer ondersteuning nodig? Ik kom graag langs om u verder te helpen.

www.entoen.nu

www.mijngelderland.nl

www.gelderserfgoed.nl